การออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เพื่อเสริมรายได้ผู้สูงอายุ: โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

Product Design Based on the Cultural Identity of the Mon Ethnic Group to Enhance Income for Elderly in the BCG Economy-Driven Economic Recovery and Foundation Project Post-COVID-19 (U2T for BCG), Samae Dam, Bang Khun Thian, Bangkok.

สุธาวัลย์ ธรรมสังวาลย์ * ประกิจ อาษา * และณัฐวุฒิ สิงห์หนองสวง *
Suthawan Thummasungwan * Prakit Arsa * and Nutthawut Singnongsaung*

วันที่รับบทความ 31 กรกฎาคม 2566
วันที่แก้ไขบทความ 22 กันยายน 2566
วันที่ตอบรับบทความ 30 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินผลสำเร็จการดำเนินโครงการการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเพื่อเสริมรายได้ผู้สูงอายุ: โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ในหัวข้อความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญ การประเมินการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อชิ่นซี และแนวโน้มการดำเนินงานในอนาคต ด้วยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

การศึกษาพบว่าขั้นตอนการประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation) ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำไปสู่แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานโดยความร่วมมือของ (1) ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อชิ่นซี (2) ทีมนัก

* คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
* Faculty of Communication Arts Siam University
E-mail : soshy.st@gmail.com * kitarsa1975@gmail.com * winternut2527@gmail.com *

ออกแบบคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม และ (3) ทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม U2T for BCG ซึ่งร่วมกันพัฒนาจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์มอญโดยเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สู่การลดทอนวิถีการแต่งกายจากสไบมอญสู่การออกแบบ “เสื้อวิถีมอญ”

การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation) แสดงความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์ “เสื้อวิถีมอญ” มากที่สุดคือหัวข้อ ผลิตภัณฑ์เป็นไปตามความต้องการของชมรมผู้สูงอายุ คะแนนเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ ความพึงพอใจในประเด็นการออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูดสายตาให้เกิดความน่าสนใจ คะแนนเฉลี่ย 4.44 และ อันดับที่ 3 คือประเด็นสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์มีความสวยงามน่าตัดสินใจซื้อ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.32 แสดงถึงความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์

สำหรับด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ หัวข้อความพึงพอใจมากที่สุดคือราคาของผลิตภัณฑ์โดยคะแนนเฉลี่ย 4.34 รองลงมาประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมโครงการ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปแก้ไขและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คะแนนเฉลี่ย 4.30 และอันดับที่ 3 คือประเด็นความพึงพอใจในรายได้จากการผลิต คะแนนเฉลี่ย 4.28

การประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation) แนวโน้มการดำเนินงานในอนาคตมากที่สุดในหัวข้อ การผลิตผลิตภัณฑ์จำหน่ายต่อไปคะแนนเฉลี่ย 4.20 รองลงมามีแนวโน้มในประเด็น ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อซิ่นซีสามารถพัฒนาอาชีพเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ได้คะแนนเฉลี่ย 4.06 อันดับที่ 3 คือแนวโน้มการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใหม่สามารถนำไปขายได้จริงในชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.16 และอันดับสุดท้ายคือแนวโน้มการผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับเป็นสินค้าประจำเขตบางขุนเทียนคะแนนเฉลี่ย 4.02 จากการสรุปผลการประเมินครั้งนี้ เพื่อเป็นการต่อยอดโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ให้มีความยั่งยืน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามจะดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญในปีการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ : การออกแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มชาติพันธุ์มอญ, การเสริมรายได้ผู้สูงอายุ และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานราก

Abstract

This academic paper was prepared to evaluate the success of the project’s performance in product design based on the cultural identity of the Mon ethnic group to enhance income for elderly in the BCG economy-driven economic recovery and foundation project post-COVID-19 (U2T for BCG), Samae Dam subdistrict, Bang Khun Thian district, Bangkok to summary the results of the evaluation of satisfaction in “Mon clothes”, the evaluation of participation of Tao De Xin Si elderly club and operating trend with gathering both quantitative and qualitative information from key stakeholders

The study found that ex-ante evaluation with the process of focus group discussion, leading to a way of creating works with the cooperation of (1) Tao De Xin Si elderly club (2) faculty of communication arts design team, Siam University and (3) U2T for BCG field data collection team who develop the cultural identity of the Mon ethnic group and emphasis on the preservation of arts and culture of breast cloth to design the “Mon clothes”.

On-going evaluation shows the highest satisfaction with the results of the “ Mon clothes “ products in the topic: the product is in accordance with the needs of the elderly club, the average score is 4.56. Followed by the most satisfied with the design issue, the product can attract attention, the average score is 4.44. The 3rd is the issue of advertising media is beautiful and worth buying, the average score is 4.32 that indicates the satisfaction of the product results that can attract the attention of the eyes meets the needs and have interesting advertising media. The aspect of participation of the elderly the most in the topic of satisfaction in the price of the product average score 4.34, followed by assessing the participation of project participants the most in terms of participation in making recommendations. to correct and develop an average score of 4.30 and The 3rd is the issue of satisfaction in income from production. the average score is 4.28.

Evaluation after project implementation (Ex-post Evaluation) About Operation Trends, the most in the topic the production of products for further distribution, average score 4.20, followed by a trend in the issue. An average score of 4.06 for the elderly of Tao De Xin Si elderly club’s able to develop their careers to produce new products. Pushing the product to be desired and accepted as a product of the Bang Khun Thian district, an average score of 4.02 from the conclusion of this assessment. For extend the project to drive the economy and society after COVID with the BCG economy (U2T for BCG) of Samae Dam Subdistrict, Bang Khun Thian District, Bangkok to be sustainable. Faculty of Communication Arts Siam University will continue to design products for elderly based on the identity of the Mon ethnic community in the next academic year.

Keywords: Product Design Based on the Cultural Identity of the Mon Ethnic Group, Enhance Income for Elderly and Economy-Driven Economic Recovery

บทนำ

มาตรฐานการออกแบบสมัยใหม่และมีต้นทุนและรูปแบบที่สอดคล้องต่อขีดความสามารถของชุมชนในการนำไปใช้ผลิตได้จริง รวมทั้งพัฒนาสินค้าชุมชนให้เป็นเป็นสินค้าที่ระลึก มีแหล่งจำหน่ายในชุมชนเพื่อตอบรับกับการท่องเที่ยว ชุมชน อีกทั้งสร้างฐานการเรียนรู้เพื่อสืบสานด้านภูมิปัญญาและอาชีพ เพื่อสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการและใช้จ่ายในหมู่บ้าน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ผนวกกับการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

U2T for BCG คือ “โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development)” หรือโครงการ “มหาวิทยาลัยสู่ตำบล U2T for BCG” โดยจะเปิดรับบัณฑิตจบใหม่และประชาชนในพื้นที่ 7,435 ตำบล 77 จังหวัด กว่า 68,350 คน ที่ต้องการร่วมงานเป็นทีมเดียวกับ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ซึ่งจะทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยรัฐ 70 กว่าแห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 20 แห่ง ตลอดจนภาคประชาสังคม หน่วยงานในพื้นที่ และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก

BCG คือโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่ที่ผสมผสานการพัฒนา 3 ด้านหลัก คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเงินและการทำงานที่ยั่งยืน อีกทั้งยังสอดรับกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ จากการเพิ่มรายได้ชุมชนผ่านการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถดึงเอาศักยภาพพื้นที่ออกมาได้อย่างเต็มที่

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ (Aged Society) และมีสัดส่วนผู้สูงอายุในช่วง 60 ปีมากขึ้น จึงเป็นเหตุผลที่คนไทยต้องตระหนักและรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์นี้ ในปี 2568 ตามสถิติต่าง ๆ เป็นไปได้ที่คนไทยจะต้องเตรียมการรับมือในสถานการณ์ดังต่อไปนี้อย่างเร่งด่วน อันเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้นำไปปรับนโยบายเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในอนาคต นอกจากปัญหาเรื่องของสุขภาพแล้ว อีกปัญหาหนึ่งที่พบบ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คือเรื่อง “รายได้” และ “การมีงานทำ”

ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซี แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาระบบงานผู้สูงอายุ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับชมรมผู้สูงอายุ และระดับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสุขภาพ สังคม และสวัสดิการ จนสามารถดูแลสุขภาพและวิถีชีวิตเป็นสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพรอบด้าน พร้อมกับวางแนวทางให้พัฒนาได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ โครงการ U2T fot BCG แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จึงดำเนินการการออกแบบผลิตภัณฑ์ประจำแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสินค้าสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม แสดงอัตลักษณ์ให้โดดเด่น ได้มาตรฐานการออกแบบสมัยใหม่และมีต้นทุนและรูปแบบที่สอดคล้องต่อขีดความสามารถของ

ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อซิ่นซีในการนำไปใช้ผลิตได้จริง มีการพัฒนาและบูรณาการทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการตลาดชุมชนให้มีความเข้มแข็งมีรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต

เขตบางขุนเทียน เป็นหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเกษตรกรรมและมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ย่านบางขุนเทียนจึงเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกรุงเทพฯ ในอดีตตั้งแต่ราวปี พ.ศ. 2410 เคยเป็นที่อยู่อาศัยของชาวมอญที่อพยพมาจากจังหวัดสมุทรสงคราม มีความเจริญและมีชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จนในปี พ.ศ.2508 มีการจัดตั้งสุขาภิบาลบางขุนเทียนขึ้นในพื้นที่บางส่วนของตำบลบางขุนเทียนและตำบลบางมด และเมื่อเมืองมีการขยายตัว บางขุนเทียนจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์บ่งบอกว่า แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ มีวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายรามัญ หรือมอญที่บ้านบางกระดี่ มีอัตลักษณ์สำคัญคือ “หยาดโด๊ด” หรือ “หญาดฮะเหริ่มโตะ” เป็นเครื่องประดับกาย เมื่อมีประเพณีที่รู้จักในชื่อ “สไบมอญ” โดยการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ผ่านลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายดอกพิกุล ลายดอกมะเขือ ลายเถาดอกไม้ ลายดาวล้อมเดือน และลวดลายที่คิดขึ้นมาใหม่ ทำให้เกิดการประยุกต์ ผสมผสานลวดลายแบบเก่าและใหม่เข้าด้วยกัน เกิดเป็นลวดลายร่วมสมัย

ผ้าสไบมอญแสดงอัตลักษณ์ความเป็นมอญอย่างชัดเจนคือ คนไทยเชื้อสายมอญ มีความผูกพันและให้ความสำคัญกับการใช้ผ้าสไบทั้งหญิง และชาย เมื่อเข้าวัดหรือกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับวัดและพระ จะต้องมีผ้าพาดไหล่ติดตัว
เสมอ ในวัฒนธรรมของคนมอญมีการใช้ผ้าสไบหลายประเภท ทั้งผ้าแพรเรียบ ผ้าสไบจีบ ผ้าสไบไหมพรมถัก ผ้าสบลูกไม้ ผ้าขาวม้าและผ้าสไบปัก ซึ่งมีวิธีการใช้งานที่แตกต่างกันตามลักษณะของกิจกรรม ผ้าสไบแบบปัก ถือเป็นอัตลักษณ์ความเป็นมอญที่ชัดเจนที่สุด

ปัจจัยความนิยมผ้าปักสไบมอญ พบว่าเกิดจาก 4 ปัจจัย (1) กิจกรรมประเพณีและเทศกาลงานมอญ ที่มีมากขึ้น ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ในเรื่องของการแต่งกาย (2) สื่อเทคโนโลยีอาศัยความทันสมัยของเทคโนโลยี ที่มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและรวดเร็ว ในการประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมต่าง ๆ (3) การปรับรูปแบบและเทคนิคการปักผ้าสไบ ให้สะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้น ถือเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้คนหันกลับมาปักผ้าสไบใช้เอง และ (4) เป็นช่องทางสร้างรายได้เสริม และยังสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ

การออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญจึงหยิบยกผ้าสไบมอญ มาเป็นโจทย์ในการดำเนินงานเพื่อเสริมรายได้ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อซิ่นซี สำหรับการดำเนินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ โดยผ่านการประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation) การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation) และการประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะประเมินความสำเร็จของการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเพื่อเสริมรายได้ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อซิ่นซี เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรค และแนวโน้มของการดำเนินงานการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซีจากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมสนับสนุนให้กับทาง อว. ได้นำไปพัฒนาต่อยอดในการใช้ประโยชน์กำหนดแนวทางการดำเนินงานกับภูมิภาคอื่นได้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินการดำเนินงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ชจากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับในฐานะผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการออกแบบและจัดทำผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการออกแบบและจัดทำผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ฉลากผลิตภัณฑ์ ตราผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกชุมชน และทฤษฎีการประเมินโครงการดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG

ตามที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนว่างงาน และบัณฑิตจบใหม่ไม่สามารถหางานทำได้ รวมถึงนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ประชาชนที่ว่างงานย้ายกลับถิ่นฐานจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา นโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คาดได้ว่าจะมีโครงการภายใต้ “พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” ในภาครัฐจำนวนมากที่จะลงไปพื้นที่หรือชุมชน ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้หากไม่บูรณาการกันอย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้ไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ เกิดการซ้ำซ้อนของโครงการ การใช้จ่ายงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถสร้างผลกระทบ (Impact) ได้อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้เกิดการบูรณาการโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็น

ไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง ควรมีหน่วยงานในพื้นที่ที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based System Integrator) ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 80 แห่งที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ สามารถที่จะทำหน้าที่เป็น System Integrator ในระดับตำบลได้ โดยที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการนี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถนำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็น System Integrator (2) เพื่อให้เกิดการจ้างงานประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ และนักศึกษา ให้มีงานทำและฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน (3) เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่นๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน) และ (4) เพื่อให้เกิดการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจนต่อไป (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

แสมดำ เป็นท้องที่การปกครองในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สภาพทั่วไปเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และเป็นแขวงที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด แขวงแสมดำมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับแขวงบางบอนใต้ แขวงคลองบางบอน (เขตบางบอน) แขวงบางขุนเทียน แขวงจอมทอง (เขตจอมทอง) และแขวงท่าข้าม (เขตบางขุนเทียน) มีทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัย คลองวัดสิงห์ และคลองสนามชัยเป็นเส้นแบ่งเขตทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงท่าข้าม มีคลองสนามชัยเป็นเส้นแบ่งเขต

- ทิศใต้ ติดต่อกับแขวงท่าข้าม (เขตบางขุนเทียน) มีคลองสนามชัย คลองพระยาไชยยศสมบัติ และลำรางตาเณรเป็นเส้นแบ่งเขต

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลพันท้ายนรสิงห์และตำบลบางน้ำจืด (อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร) มีคลองแสมดำใต้ คลองแสมดำเหนือ และแนวแบ่งเขตการปกครองระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรสาครเป็นเส้นแบ่งเขต

เขตบางขุนเทียน เป็นหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร สภาพพื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเขตเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย การค้า และอุตสาหกรรม ในขณะที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเกษตรกรรมและมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นเขตเดียวของกรุงเทพฯ ที่มีพื้นที่ติดกับอ่าวไทย (เป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร) และยังมีป่าชายเลนหลงเหลืออยู่ ในช่วงระยะราว ๆ 10 ปีที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลับมาเป็นที่สนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยว ย่านบางขุนเทียนจึงเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกรุงเทพฯ ในอดีตตั้งแต่ราวปี พ.ศ. 2410 ย่านบางขุนเทียนเคยเป็นที่อยู่อาศัยของชาวมอญที่อพยพมาจากจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งต่อมาพื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอ (บริเวณริมคลองด่าน คลองดาวคะนอง และคลองบางขุนเทียน) มีความเจริญและมีชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จนในปี พ.ศ.2508 มีการจัดตั้งสุขาภิบาลบางขุนเทียนขึ้นในพื้นที่บางส่วนของตำบลบางขุนเทียนและตำบลบางมด และเมื่อเมืองมีการขยายตัว บางขุนเทียนจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ มีเขตการปกครอง 7 แขวง ได้แก่ แขวงบางขุนเทียน แขวงบางค้อ แขวงจอมทอง แขวงบางมด แขวงท่าข้าม แขวงบางบอน และแขวงแสมดำ (แขวงจอมทองแยกออกไปเป็นเขตจอมทองเมื่อปี พ.ศ. 2532 และแขวงบางบอน แยกออกไปเป็นเขตบางบอน เมื่อปี พ.ศ. 2540 การคมนาคมหลักของย่านบางขุนเทียน คือ การเดินทางด้วยรถส่วนบุคคล ส่วนรถสาธารณะมีไม่มากนัก โดยรถเมล์ของภาครัฐมีเพียงไม่กี่สาย ตามตรอกซอกซอย ถนนสายรอง จะเป็นรถสองแถวในการฟีดคนไปยังเส้นทางหลัก หากวิเคราะห์ในเชิงความเป็นเมือง ธุรกิจ และการอยู่อาศัย จะเห็นได้ว่า ชุมชนดั้งเดิมของย่านบางขุนเทียน มาทางฝั่งริมทะเลที่ติดกับอ่าวไทย อยู่อาศัย ทำการค้าริมทะเล ขณะที่ฝั่งที่ใกล้กับพระราม 2 ก็ได้รับอิทธิพลบางส่วนมาจากชุมชนที่ขยายมาจากฝั่งภาษีเจริญ บางแค เติบโตจากริมรอบนอกจนขยายเข้าสู่แกนกลางของย่านบางขุนเทียน (สำนักเขตบางขุนเทียน, 2566)

3. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ (မန်)

มอญเป็นชนชาติเจ้าของอารยธรรมอันเก่าแก่ในแผ่นดินพม่า พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร ปัจจุบันอาศัยอยู่บริเวณพม่าตอนล่างในรัฐมอญ รัฐกะเหรี่ยง รัฐกะยา ภาคตะนาวศรี ภาคพะโค ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี และหลายพื้นที่ของประเทศไทย หลักฐานทางประวัติศาสตร์บ่งบอกว่า แขวงแสมดำ เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านบางกระดี่ เขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งกลุ่มชาติพันธุ์มอญที่เดิมชุมชนแห่งนี้มีสภาพทางสังคมแบบพึ่งพาตนเอง มีภาษาพูด และวิถีชีวิตที่ปฏิบัติตามธรรมเนียมมอญอย่างเคร่งครัด แต่หลังจากที่ชุมชนมอญวัดบางกระดี่ เริ่มเปิดตัวเมื่อราว 40 กว่าปีก่อน พร้อมกับรับกระบวนการกลายเป็นเมือง พื้นที่ในชุมชนหลายแห่งกลายเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ที่ดินถูกเปลี่ยนมือจากคนมอญไปสู่เจ้าของธุรกิจอุตสาหกรรมและธุรกิจจัดสรรที่ดิน ชาวบ้านกลายเป็นเศรษฐีใหม่จากการขายที่ดิน เกิดการหลั่งไหล่เข้ามาทำงานในโรงงานของคนจากแหล่งอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ประกอบกับความเจริญด้านต่าง ๆ ได้แพร่ขยายอย่างรวดเร็ว จึงทำให้วัฒนธรรมและประเพณีของคนมอญชุมชนแห่งนี้ลดความเข้มข้นลง ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวบ้านคนหนึ่งเกิดแนวคิดที่จะตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อรื้อฟื้นประเพณีและวัฒนธรรมมอญภายใต้ชื่อ “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมอญบางกระดี่” รวมทั้งเป็นคลังความรู้ด้าน “มอญศึกษา”

ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวมอญนั้น มีวัฒนธรรมเป็นแบบฉบับมายาวนาน บางอย่างมีอิทธิพลให้กับชนชาติใกล้เคียง เช่น ประเพณีสงกรานต์ ข้าวแช่ ฯลฯ บางอย่างก็ถือปฏิบัติกันแต่เฉพาะในหมู่ชนมอญเท่านั้น ชาวมอญมีเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันก็นับถือผีบรรพบุรุษกับผีอื่น ๆ ที่มีอิทธิฤทธิ์ รวมทั้งเทวดาองครักษ์

หญิงชาวมอญนิยมสวมเสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุง เกล้ามวยผม คล้องสไบ ชายชาวมอญสวมเสื้อ เป็นเสื้อคอกลมผ่าอก แขนทรงกระบอก มีกระดุมผ้า หรือเชือกผูกเข้ากัน สมัยก่อนนิยมโพกศีรษะ ท่อนล่างสวมผ้านุ่ง เรียกว่า เกลิด และเวลาออกงานสำคัญนุ่งผ้าผืนยาวที่เรียกว่า เกลิดฮะเหลิ่น แปลว่า ผ้านุ่งยาว (ลอยชาย) มีสไบพาดไหล่สองข้างทิ้งชายไปข้างหลังหรือพาดบ่าด้วยผ้าขาวม้า หากเป็นงานบุญจะพาดด้านซ้ายมือ หญิงชาวมอญสวมเสื้อตัวในคอกลมแขนกุดตัวสั้นแค่เอว เล็กพอดีตัว สีสันสดใส สวมทับด้วยเสื้อแขนยาวทรงกระบอก เป็นผ้าลูกไม้เนื้อบาง สีอ่อน มองเห็นเสื้อตัวใน หากยังสาวอยู่แขนเสื้อจะยาวถึงข้อมือ หากมีครอบครัวแล้ว จะเป็นแขนสามส่วน มีการคล้องผ้าสไบ ถ้าเป็นงานบุญจะคล้องผ้าทางด้านซ้ายมือ แต่หากไปงานรื่นเริงก็ใช้คล้องคอแทนหรือพาดลงมาตรง ๆ บนไหล่ซ้าย ท่อนล่างสวมสวม หนิ่น คล้ายผ้านุ่งของผู้ชาย แต่ลายของผู้หญิงจะละเอียดกว่าและวิธีการนุ่งต่างกัน หญิงมอญนิยมเกล้าผมมวย ค่อนต่ำลงมาทางด้านหลัง มีเครื่องประดับ 2 ชิ้น บังคับไม่ให้ผมมวยหลุด คือ โลหะรูปตัวยูคว่ำ และ โลหะรูปปีกกาตามแนวนอน และปักปิ่นปักผม ทุกวันนี้ชนชาติมอญ ไม่มีอาณาเขตประเทศปกครองตนเอง เนื่องจากตกอยู่ในภาวะสงคราม การแย่งชิงราชสมบัติกันเอง และการรุกรานจากพม่า ชาวมอญอยู่อย่างแสนสาหัส ถูกกดขี่รีดไถ มีการเกณฑ์แรงงานก่อสร้าง ทำไร่นาหาเสบียงเพื่อการสงคราม และเกณฑ์เข้ากองทัพ โดยเฉพาะสงครามในปี พ.ศ. 2300 สมัยพระเจ้าอลองพญาเป็นสงครามครั้งสุดท้าย ที่ชาวมอญพ่ายแพ้แก่พม่าอย่างราบคาบ ชาวมอญส่วนหนึ่งจึงอพยพโยกย้ายเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในเมืองไทยหลายต่อหลายครั้ง เท่าที่มีการจดบันทึกเอาไว้รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง (เอกรินทร์, 2545)

4. ทฤษฎีการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ การประเมินโครงการเป็นวิทยาการประยุกต์ ที่เกิดจากการผสมผสานของศาสตร์หลายแขนง ซึ่งคำว่า “การประเมินโครงการ” มาจากคำสองคำคือคำว่า “การประเมิน” กับคำว่า “โครงการ” ซึ่งทั้งสองคำต่างก็มีความหมายหรือคำจำกัดความเฉพาะของตนเอง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายการประเมินโครงการไว้ดังนี้

Stufflebeam and Shinkfield (1990: 159) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการของการแสวงหา การพรรณนา การได้มาซึ่งข้อมูล ตลอดจนการเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ

Rossi and Freeman (2004: 16) ให้ความหมายโดยอิงกับแนวคิดของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ว่าการประเมินโครงการ เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ที่มีการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเป็นระบบเพื่อศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการสาธารณะที่จัดทำขึ้นเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมขององค์การและการให้บริการสังคม

Fitzpatrick, Sanders, and Worthen (2004: 5) ให้ความหมายของการประเมินโครงการ ว่า เป็นวิธีการสืบหาข้อมูลและพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับโครงการ 3 ประเด็น คือ (1) การกำหนดมาตรฐานเพื่อใช้ตัดสินคุณภาพโดยเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด (2) การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการ และ (3) การเปรียบเทียบข้อมูลสารสนเทศที่ได้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินคุณค่า คุณภาพ คุณประโยชน์ ประสิทธิผล หรือความสำคัญของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเสนอแนะที่ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องตัดสินใจได้ว่าควรปรับปรุง ดำเนินการต่อไปหรือขยายโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549: 117) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการ หมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารนิเทศในการปรับปรุงโครงการและสารนิเทศในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จากการพิจารณาความหมายของการประเมินโครงการชี้ให้เห็นว่า การประเมินโครงการเป็นกิจกรรมสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการบริหารจัดการโครงการ เพราะการประเมินโครงการมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (1) ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่นำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ (2) ช่วยให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ (3) ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการที่นำมาใช้ตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปอย่างไร ยกเลิกหรือปรับขยายการดำเนินโครงการต่อไปอีก (4) ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโครงการว่าเป็นอย่างไรคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ (5) ช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในโครงการ เมื่อทราบผลสำเร็จ จุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการ จะได้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการใหม่ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการหรือองค์กร (ธวัช, 2565)

5. ทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) คือการออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมากในรูปสินค้า เพื่อให้ผ่านไปยังผู้บริโภค (Consumer) ในวงกว้าง โดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญ ชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความกระหายที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้น รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Style)มีอยู่มากมาย มีการเกิดขึ้นและพัฒนาต่อเนื่องสม่ำเสมอ บ้างก็อยู่ในกระแสนิยม บ้างก็คลายความนิยม บ้างก็หวนคืนสู่ความนิยมซ้ำตามความสนใจของสังคมในเวลานั้น บนความหลากหลายในวิถีทางการออกแบบทำให้ผลงานที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันนั้นถูกสร้างสรรค์และคลี่คลายสืบทอดต่อ ๆ กันมาตามลำดับ แต่ไม่ว่าจะเลือกใช้รูปแบบใดก็ล้วนแต่สร้างเงื่อนไขในการผลิตงานออกแบบที่น่าสนใจได้ทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น

5.1 รูปแบบมาก่อนประโยชน์ใช้สอย (Function Follows Form) เป็นวิถีทางการออกแบบที่นิยมความงามของรูปทรงเป็นหลัก โดยยึดแนวคิดที่ว่าความงามต้องมาก่อนประโยชน์ใช้สอยเสมอ และมักถูกนำมาใช้อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติการเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นความงามเป็นหลัก จุดประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อยกระดับคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เพื่อนำไปสู่การเพิ่มราคาสินค้า ดังนั้น การจะเป็นนักออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ได้ดีตามแนวคิดนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการซึมซับความงามจากผลงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่มีคุณภาพไว้มากๆ จะเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ความงามที่แฝงอยู่ในผลิตภัณฑ์ได้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับกฎเกณฑ์ใดๆ ขอให้ยืดหยุ่นตามความรู้สึก

5.2 ประโยชน์ใช้สอยมาก่อนรูปแบบ (Form Follows Function) เป็นวิถีทางการออกแบบของหลุยส์ สุลิแวน (Louis Sulivan) ที่นิยมประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก (Functionalism) ภายใต้ปรัชญาที่ว่าประโยชน์ใช้สอยต้องมาก่อนความงามเสมอ และถูกนำมาใช้อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติการเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจำนวนมาก โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบที่สอดคล้องกับการทำงานของเครื่องจักร การประหยัดวัสดุ ความสะดวกในการใช้งาน การคงคลัง และการขนส่ง เป็นต้น แนวคิดดังกล่าวตรงกันข้ามกับปรัชญาที่มองความงามของรูปทางมาก่อนสิ่งใด

5.3 การตลาดมาก่อนออกแบบ (Design Follow Marketing) วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์จะมีรูปแบบเหมือนปิรามิด ถือกำเนิดโดยยึดฐานของปิรามิดแล้วพยายามยกระดับตัวเองนั้น ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและเอกลักษณ์เฉพาะตัว การยกระดับตัวเองนั้นมักจะทำให้ราคาสูงขึ้นด้วย ดังนั้นเมื่อผลิตภัณฑ์ใด ๆ ไต่ระดับขึ้นสู่ยอดปิรามิด จำเป็นที่ธุรกิจนั้นจะต้องละทิ้งฐานซึ่งเป็นตลาดล่างไป แต่จะได้ลูกค้าชั้นดีที่มีความมั่นคงและจ่ายเงินดี ฐานชั้นล่างที่ถูกทิ้งไปก็จะมีผู้อื่นเข้ามายึดครองแทน กรณีตัวอย่างเช่น นาฬิกาสวิสซึ่งใช้เวลาหลายสิบปีเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จนได้ภาพพจน์ว่าเป็นนาฬิกาที่ดีที่สุดในโลก แต่ต้องสูญเสียฐานการตลาดระดับล่างให้กับนาฬิกาญี่ปุ่นที่เจาะเข้ามายึดตลาดล่างด้วยลูกเล่นใช้สอยพิเศษ เช่น เป็นเครื่องคิดเลข เป็นปฏิทิน ฯลฯ ในที่สุดเมื่อภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ผู้ผลิตนาฬิกาสวิสทั้งหลายจึงเริ่มตระหนักว่าการถูกนาฬิกาญี่ปุ่นยึดตลาดล่างไปนั้นก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้มหาศาล และสูญเสียภาพพจน์ของผู้ผลิตนาฬิกาชั้นนำของโลกไปทีละน้อยอีกด้วย (Teacher Nu, 2560)

6 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุมีคุณค่าและความสำคัญต่อสังคม นอกจากจะเป็นที่พึ่งพาทางใจของบุตรหลานและเป็นที่เคารพนับถือของบุคคลในวงศาคณาญาติแล้วผู้สูงอายุยังจะได้รับการยกย่องจากสังคมในฐานะเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความคิดอ่านสุขุมรอบคอบ และเคยทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมมาแล้วเมื่อตอนที่อยู่ในวัยทำงาน บทบาทที่สำคัญของผู้สูงอายุ คือ สามารถช่วยอบรมสั่งสอนดูแลเด็กเล็กในเรื่องของศีลธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณีทางสังคมและวัฒนธรรม และสามารถปรับบทบาทตนเองให้มีความน่ายกย่องนับถือ หรือมีภาพพจน์ที่ดีได้ ผู้สูงอายุควรจะคิดว่าตนเองเป็นทรัพยากรของครอบครัวและชุมชน ในทางกลับกันครอบครัวและชุมชนก็ควรคิดเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ดีใน

ประเทศที่กำลังพัฒนา การบริการดูแลผู้สูงอายุยังมีการจัดการที่ไม่เป็นระบบ หากผู้สูงอายุปรับบทบาทของตนเองโดยเป็นผู้ให้แก่ครอบครัวให้มากขึ้นก็จะดีไม่น้อยในครอบครัวที่เป็นปึกแผ่นการส่งผู้สูงอายุไปให้สถานบริการดูแลถูกมองเป็นเรื่องแปลกทั้งในแง่ครอบครัวและตัวผู้สูงอายุเอง ผู้สูงอายุสามารถช่วยแก้ไขปัญหาความตึงเครียดและขัดแย้งภายในครอบครัวโดยใช้ประสบการณ์ที่มีมายาวนาน รวมทั้งการจัดการกับเหตุการณ์วิกฤต ซึ่งสามารถแสดงบทบาทที่เป็นไปได้ในทางบวก และใช้ความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ ผู้สูงอายุสามารถเป็นผู้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมีจำนวนผู้ผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้เป็นภาระ อันนำมาซึ่งรายได้และให้บางสิ่งบางอย่างแก่ครอบครัวได้ เพิ่มคุณค่าตนเอง มองภาพตนเองในทางบวก (จิรันดร วิกสูงเนิน, 2553)

แนวคิดการมองผู้สูงอายุในฐานะพลังของสังคม มุ่งใช้ประโยชน์จากศักยภาพของผู้สูงอายุตามความพร้อมทั้งจากการทำงาน ทำกิจกรรม และมีส่วนร่วมในสังคมจะช่วยเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุและมีสุขภาพที่ดีขึ้น ขณะเดียวกัน การช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพิงบุตรหลานและภาครัฐ เป็นการช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ตลอดจนเป็นกำลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ขณะที่ลูกจ้างส่วนใหญ่ต้องการทำงานไม่เกินอายุ 60 ปี เนื่องจากมีทัศนคติว่าผู้สูงอายุควรได้รับการพักผ่อน ไม่ควรทำงานหนัก และขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการรับสิทธิประกันสังคมหากมีการขยายอายุการทำงาน ในภาพรวมผู้สูงอายุมีการทำงานเพิ่มขึ้น อาชีพและสาขาที่ทำอยู่สอดคล้องกับสาขาที่มีการขาดแคลน อย่างไรก็ตาม การคงอยู่ของลูกจ้างภาคเอกชนที่ลดลงมากตั้งแต่ก่อนอายุ ๖๐ ปี ทำให้ขาดการคุ้มครองในเรื่องบำเหน็จบำนาญ และสวัสดิการต่าง ๆ ขณะที่แรงงานที่จะเป็นผู้สูงอายุยังมีเงินออมน้อย ไม่เพียงพอต่อการบริโภคหลังครบกำหนดอายุการทำงาน เนื่องจากระยะเวลาที่แรงงานอยู่ในระบบสังคมไม่มากนักทำให้ระยะการออมสั้น การส่งเสริมให้มีการขยายเวลาทำงานและการจ้างงานหลังครบกำหนดอายุการทำงานในภาคเอกชนให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงยังเป็นประเด็นท้าท้ายต่อการเตรียมรับมือสังคมสูงวัย (กรมการจัดหางาน, 2557)

ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อซิ่นซี จึงมุ่งเน้นและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อฟื้นฟูให้ผู้สูงอายุมีทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี รวมถึงสามารถดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง สำนักงานเขตบางขุนเทียน ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซี ศูนย์กีฬาบางขุนเทียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ และเพื่อเป็นการส่งเสริมแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ตามแผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ จึงได้จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ปีใหม่ให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ทั้งในเขตบางขุนเทียนและเขตใกล้เคียงได้มีการพบปะสังสรรค์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยบรรยากาศอบอวลไปด้วยความสุข ที่แสนอบอุ่น

วิธีดำเนินการประเมิน

วิธีการดำเนินการประเมินใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ซึ่งวิธีดำเนินการประเมินประกอบด้วย ประชากรที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด 3 หัวข้อดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณคือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก 3 กลุ่ม (1) ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซี (2) ทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม U2T for BCG และ (3) ทีมนักออกแบบคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน ประกอบด้วย (1) ศึกษาข้อมูลโครงการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบการประเมิน และเครื่องมือในการประเมิน (2) ดำเนินการประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation) โดยการการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ (1) ศึกษาอัตลักษณ์ แขวงแสมดำ บางขุนเทียน กรุงเทพฯ และ (2) ประเมินศักยภาพของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ (3) ดำเนินการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation) โดยการสัมภาษณ์ และ แบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด ได้แก่ความพึงพอใจผลงานต้นแบบ “เสื้อวิถีมอญ” และการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อการผลิตผลงาน และ (4) ดำเนินการประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation) โดยกิจกรรมต้นไม้ความหวัง และ แบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด เพื่อตรวจสอบตรวจสอบแนวโน้มการดำเนินงานในอนาคต ได้แก่ แนวโน้มการผลิตและจำหน่าย “เสื้อวิถีมอญ” และ แนวโน้มการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย

3.1 ความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญ จำนวน 8 ข้อ มีประเด็นดังนี้

- “เสื้อวิถีมอญ” เป็นไปตามความต้องการของชมรมผู้สูงอายุ
- การ ระบุรายละเอียดชมรม และช่องทางการติดต่อเพื่อซื้อภายหลัง
- สื่อโฆษณา “เสื้อวิถีมอญ” มีความสวยงาม น่าตัดสินใจซื้อ
- การออกแบบ “เสื้อวิถีมอญ” สามารถดึงดูดสายตาให้เกิดความสนใจ
- “เสื้อวิถีมอญ” สามารถบ่งบอกให้ทราบได้ว่า เป็นสินค้าจาก แสมดำ
- สมาชิกชมรมมีกำลังการผลิต “เสื้อวิถีมอญ” ได้อย่างต่อเนื่อง
- ความพึงพอใจในการกระบวนการพัฒนา “เสื้อวิถีมอญ” ร่วมกัน
- ความพึงพอใจต่อภาพรวมโครงการ U2T for BCG

3.2 การประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมโครงการ จำนวน 7 ข้อ มีประเด็นดังนี้

- การมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังการนำเสนอตัวอย่าง “เสื้อวิถีมอญ”
- การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อพัฒนา “เสื้อวิถีมอญ”
- การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปแก้ไขและพัฒนา
- การบอกจุดเด่นของชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ “เสื้อวิถีมอญ”
- การบอกจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ก่อนการออกแบบ “เสื้อวิถีมอญ”
- ความพึงพอใจในรายได้จากการผลิต “เสื้อวิถีมอญ”
- ความพึงพอใจในราคาของ “เสื้อวิถีมอญ”

3.3 ความมุ่งหวังต่อผลิตภัณฑ์ในอนาคต

- การผลิต “เสื้อวิถีมอญ” จำหน่ายต่อไปในอนาคต
- การผลักดัน “เสื้อวิถีมอญ” ให้เป็นที่ยอมรับเป็นสินค้าเขตบางขุนเทียน
- ชมรมสามารถหาพัฒนาอาชีพเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ได้
- ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่สามารถนำไปขายได้จริงในชุมชน

โดยใช้การประเมินระดับความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ไม่พึงพอใจ มีความพึงพอใจเล็กน้อย มีความพึงพอใจปานกลาง มีความพึงพอใจมาก และมีความพึงพอใจมากที่สุด

กรอบการประเมินโครงการ

การประเมินกระบวนการดำเนินโครงการแบ่งการประเมินเป็น 3 ช่วง

การประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation) เพื่อหาข้อมูลมาตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ลักษณะสำคัญของการประเมินก่อนดำเนินโครงการ จึงเป็นการประเมินเพื่อศึกษาความเหมาะสมที่จะดำเนินโครงการ มุ่งตรวจสอบความจำเป็น ความเป็นไปได้ ความพร้อมหรือปัจจัยนำเข้า (Input) โดยนำข้อมูลมาตัดสินใจวางแผนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เกี่ยวข้อง

การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation) เป็นการประเมินในระหว่างที่โครงการดำเนินการอยู่ประเมินกระบวนการ (Process) การดำเนินโครงการเพื่อหาข้อมูลมาตัดสินใจปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการโครงการ ในระยะต่อไปให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

การประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation) ลักษณะสำคัญของการประเมินโครงการ จะเป็นการประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการว่ามีประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผลทั้งทางตรงทางอ้อมอย่างไร ซึ่งการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ตารางที่ 1 กรอบการประเมินโครงการ

ช่วงเวลา	วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล
Ex-ante Evaluation	ตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ดังนี้ (1) ศึกษาอัตลักษณ์แสมดำ บางขุนเทียน กรุงเทพฯ และ (2) ประเมินศักยภาพของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ	การสนทนากลุ่ม (Focus Group)	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก รวม 3 กลุ่ม ได้แก่ • ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซี • ทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม U2T for BCG • ทีมนักออกแบบคณะนิเทศศาสตร์ ม.สยาม
On-going Evaluation	ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด ดังนี้ (1) ความพึงพอใจผลงานต้นแบบเสื้อวิถีมอญ และ (2) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อการผลิตผลงาน	ประเด็นสัมภาษณ์ และ แบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด	
Ex-post Evaluation	ตรวจสอบแนวโน้มการดำเนินงานในอนาคต ดังนี้ (1) แนวโน้มการผลิตและจำหน่ายเสื้อวิถีมอญ และ (2) แนวโน้มการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	กิจกรรมต้นไม้ความหวังและ แบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด	

ผลการประเมิน

1. การประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ก่อนการประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation) ดำเนินการเมื่อวันที่ 1-15 กรกฎาคม 2565 จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ (1) ความต้องการแขวงแสมดำ บางขุนเทียน กรุงเทพฯ (2) ศึกษาอัตลักษณ์แขวงแสมดำ บางขุนเทียน กรุงเทพฯ และ (3) ประเมินศักยภาพของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีผู้เกี่ยวข้องร่วมกิจกรรมรวม 26 คน ดังภาพที่ 1 - 4 บรรยากาศการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์)

1.2 สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุ เต้าเต๋อซิ่นซี (10 คน)

1.3 ทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม U2T for BCG (10 คน)

1.4 ทีมนักออกแบบคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม (5 คน)

พบว่าชมรมผู้สูงอายุเต้าเต่อซิ่นซี มีสมาชิกเป็นสูงอายุมากกว่า 100 คนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความต้องการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ทั้งนี้การพัฒนาการปักลายบนสไบมอญ เป็นทางเลือกโดยการจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนทุกคนสามารถที่จะเข้ามาพัฒนาอาชีพ ซึ่งถ้าผู้สูงอายุที่เข้าร่วมอบรมจะได้มีความรู้และนำไปทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุอาจจะรวมกลุ่มกันและไปตั้งสินค้าขายในนามชมรมผู้สูงอายุ

โดยผลิตภัณฑ์ที่ นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) แนะนำคือผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สำหรับอุปโภค หรือบริโภค เพื่อกระตุ้นความต้องการซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของผู้สูงอายุที่ต้องการอบรมอาชีพระยะสั้นให้สามารถหารายได้พิเศษได้ โดยหากผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ง่าย ก็จะทำให้ก่อเกิดอาชีพเสริมให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามโจทย์ของการออกแบบผลิตภัณฑ์ครั้งนี้ต้องสอดคล้องกับ BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม U2T for BCG มีแนวคิดเผยแพร่เอกลักษณ์ วัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายรามัญหรือมอญที่บ้านบางกระดี่ โดยการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ผ่านลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายดอกพิกุล ลายดอกมะเขือ ลายเถาดอกไม้ ลายดาวล้อมเดือน และลวดลายที่คิดขึ้นมาใหม่ โดยการปักบนเสื้อยืดจากลวดลายเดิม ๆ ทำให้เกิดการประยุกต์ ผสมผสานลวดลายแบบเก่าและใหม่เข้าด้วยกัน เกิดเป็นลวดลายร่วมสมัย ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋า

ภาพที่ 1 - 4 บรรยากาศการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

5

6

7

ภาพที่ 5 - 7 สไบมอญ
อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์มอญ

หมวก เสื้อ กางเกง ฯลฯ ปรากฏในภาพที่ 2 สไบมอญอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ด้วยเหตุนี้ หลังจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จึงเริ่มต้นออกแบบผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต่อซิ่นซี จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญขึ้น (ภาพที่ 5 - 7) การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ โดยอ้างอิงจากวัฒนธรรมการห่มสไบมอญ โดยมีวัตุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาสินค้าสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม แสดงอัตลักษณ์ร่วมของชาวมอญ และ (2) เพื่อส่งเสริมให้ก่อให้อาชีพเสริมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ และพัฒนาชีวิตกลุ่มวัยหลังเกษียณให้มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งนี้วิถีมอญที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สร้างความน่าสนใจ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชมรมผู้สูงอายุเต่าเต้อซิ่นซี การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ พบว่าผ้าสไบแบบปัก ถือเป็นอัตลักษณ์ความเป็นมอญที่ชัดเจน มีรูปแบบและลวดลายเฉพะตัว มีลวดลายที่พบตามวิถีชีวิต ประกอบด้วย (1) ลายขอบ ได้มีการลอกเลียนแบบมาจากของพานหรือขอบขันโตก ซึ่งมีลักษณะขอบหยักเล็กสลับใหญ่ 2) ลายดอกจัน เป็นลวดลายที่สร้างขึ้นตามแนวหยักของลายขอบ เรียงเป็นวงเพื่อให้เห็นแนวกรอบลาย 3) ลายดอกพิกุลเป็นลายดอกไม้ที่อยู่ในกรอบลายดอกจัน 4) ลายดอกมะเขือ เป็นลายดอกไม้ 5 กลีบ ที่ปักนอกแนวขอบของผ้า ซึ่งอาจปักเป็นลายดอกไม้อื่น ๆ ตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ สำหรับผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญใช้ลวดลายดอกไม้แบบดาวล้อมเดือนเพราะมีความง่าย และไม่ซับซ้อน เหมาะสำหรับการเริ่มต้นปักผ้าสำหรับผู้สูงอายุแล้ว ยังเป็นลวดลายที่แสดงอัตลักษณ์มอญได้อย่างเด่นชัด

การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ พบว่าผ้าสไบแบบปัก ถือเป็นอัตลักษณ์ความเป็นมอญที่ชัดเจน มีรูปแบบและลวดลายเฉพะตัว มีลวดลายที่พบตามวิถีชีวิต ประกอบด้วย (1) ลายขอบ ได้มีการลอกเลียนแบบมาจากของพานหรือขอบขันโตก ซึ่งมีลักษณะขอบหยักเล็กสลับใหญ่ 2) ลายดอกจัน เป็นลวดลายที่สร้างขึ้นตามแนวหยักของลายขอบ เรียงเป็นวงเพื่อให้เห็นแนวกรอบลาย 3) ลายดอกพิกุลเป็นลายดอกไม้ที่อยู่ในกรอบลายดอกจัน 4) ลายดอกมะเขือ เป็นลายดอกไม้ 5 กลีบ ที่ปักนอกแนวขอบของผ้า ซึ่งอาจปักเป็นลายดอกไม้อื่น ๆ ตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ สำหรับผลิตภัณฑ์ “เสื้อวิถีมอญ” ใช้ลวดลายดอกไม้แบบ “ดาวล้อมเดือน” เพราะไม่เพียงแต่มีความง่าย และไม่ซับซ้อน เหมาะสำหรับการเริ่มต้นปักผ้าสำหรับผู้สูงอายุแล้ว ยังเป็นลวดลายที่แสดงอัตลักษณ์มอญได้อย่างเด่นชัด

ภาพที่ 8 การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ อ้างอิงจากการห่มสไบมอญ

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation)

การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน (Monitoring Evaluation) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของกระบวนการตามปัจจัยชี้วัด คือ (1) ความพึงพอใจผลงานต้นแบบ และ (2) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนา “เสื้อวิถีมอญ” ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

 นางปรินทร์พร พิสุทธิ์ธนบวร	 อาจารย์ประกิจ อาษา	 นายปริญญา จันทร์แก้ว
ตัวแทนทีมผู้สูงอายุ	**ตัวแทนทีมนักออกแบบ**	**ตัวแทนทีมเก็บข้อมูล**
เสื้อออกแบบสวย แต่อยากให้ลวดลายมีความละเอียดเหมือนสไบมอญของจริง ผู้สูงอายุปักได้ง่าย เพราะลายดาวล้อมเดือนมีขนาดใหญ่ ดีใจที่สมาชิกชมรมจะมีรายได้และใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์ -	*การออกแบบลดทอนความเป็นสไบมอญออกมาเป็นลวดลายบนเสื้อยืดได้เหมาะสม เมื่อสวมใส่แล้วคล้ายห่มสไบมอญ ผลิตภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่วัฒนธรรมมอญได้เป็นอย่างดี -*	*เสื้อยืดมีความร่วมสมัยใส่ได้ทุกเพศ ทุกวัย โดยผู้สูงอายุตั้งใจปักได้อย่างสวยงาม เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ ชอบการใช้สีม่วง เหลือง เป็นคู่สีที่สวย ทำให้โดดเด่น และทำให้เห็นลายชัดเจนมากยิ่งขึ้น –*

ตารางที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation)

นอกจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซี จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญแล้ว เพื่อให้สามารถประเมินระหว่างการดำเนินโครงการได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้ดำเนินการสำรวจแบบสอบถามรวม 50 ชุด โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

หัวข้อการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	5	
<u>ความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญ</u>						
(1) เสื้อวิถีมอญเป็นไปตามความต้องการของชมรมผู้สูงอายุ	0	0	0	22	28	4.56
(2) การระบุรายละเอียดชมรม และช่องทางการติดต่อเพื่อซื้อภายหลัง	0	0	3	17	30	3.94
(3) สื่อโฆษณาเสื้อวิถีมอญมีความสวยงามน่าตัดสินใจซื้อ	0	0	8	18	24	4.32
(4) การออกแบบเสื้อวิถีมอญสามารถดึงดูดความสนใจ	0	0	5	18	27	4.44
(5) เสื้อวิถีมอญสามารถบ่งบอกให้ทราบได้ว่าเป็นสินค้าจากแสมดำ	0	0	14	10	26	4.24
(6) สมาชิกชมรมมีกำลังการผลิตเสื้อวิถีมอญได้อย่างต่อเนื่อง	0	0	12	15	23	4.22
(7) ความพึงพอใจในการกระบวนการพัฒนาเสื้อวิถีมอญร่วมกัน	0	0	11	21	18	4.14
(8) ความพึงพอใจต่อภาพรวมโครงการ U2T for BCG	0	0	13	11	26	4.26
						4.265
<u>การประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมโครงการ</u>						
(9) การมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังการนำเสนอตัวอย่างเสื้อวิถีมอญ	0	0	13	17	20	4.14
(10) การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาเสื้อวิถีมอญ	0	0	14	14	22	4.16
(11) การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปแก้ไขและพัฒนา	0	0	10	15	25	4.30

หัวข้อการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	5	
(12) การบอกจุดเด่นของชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์เสื้อวิถีมอญ	0	0	14	16	20	4.12
(13) การบอกจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ก่อนการออกแบบ “เสื้อวิถีมอญ”	0	0	11	18	21	4.20
(14) ความพึงพอใจในรายได้จากการผลิต “เสื้อวิถีมอญ”	0	0	12	12	26	4.28
(15) ความพึงพอใจในราคาของ “เสื้อวิถีมอญ”	0	0	11	11	28	4.34
						4.225

ตารางที่ 3 ผลการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation)

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญ และการประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต่อซิ่นซี จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ดังภาพที่ 9 สรุปได้ว่าผู้สูงอายุแสดงความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญค่าเฉลี่ย 4.265 โดยในหัวข้อเสื้อวิถีมอญ” เป็นไปตามความต้องการของชมรมผู้สูงอายุมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.56 รองลงมามีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นการออกแบบเสื้อวิถีมอญสามารถดึงดูดสายตาให้เกิดความสนใจคะแนนเฉลี่ย 4.44 และอันดับที่ 3 คือ ประเด็นสื่อโฆษณา “เสื้อวิถีมอญ” มีความสวยงาม น่าตัดสินใจซื้อ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.32 ซึ่งแสดงถึงความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถดึงดูดสายตาให้เกิด

ความสนใจ ตรงตามความต้องการ และมีสื่อโฆษณาที่มีความน่าสนใจ และจากภาพที่ 10 สรุปได้ว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมต่อโครงการค่าเฉลี่ย 4.225 ในหัวข้อความพึงพอใจในราคาของ “เสื้อวิถีมอญ” มากที่สุดคะแนนเฉลี่ย 4.34 รองลงมาประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมโครงการในประเด็นการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปแก้ไขและพัฒนาคะแนนเฉลี่ย 4.30 และอันดับที่ 3 คือ ประเด็นความพึงพอใจในรายได้จากการผลิต “เสื้อวิถีมอญ” คะแนนเฉลี่ย 4.28 ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมโครงการ ในด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจในราคา และความพึงพอใจในรายได้จากการผลิต สะท้อนให้เห็นการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน (Monitoring Evaluation) การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนกระบวนการ ตามปัจจัยชี้วัด คือ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมของและความพึงพอใจผลงานต้นแบบ “เสื้อวิถีมอญ” โดยมีความคาดหวังต่อเศรษฐกิจชุมชนจากการประเมินรายได้และความสามารถในการผลิตในอนาคต

3. การประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation)

การประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation) การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน (Monitoring Evaluation) เพื่อตรวจสอบแนวโน้มการดำเนินงานในอนาคตใน ภาพที่ 6 ตัวแทนผู้สูงอายุเชมรมต้าเต๋อซิ่นซีร่วมกิจกรรมต้นไม้ความหวังตามปัจจัยชี้วัด ดังนี้ (1) แนวโน้มการผลิตและจำหน่าย “เสื้อวิถีมอญ” และ (2) แนวโน้มการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กิจกรรมต้นไม้ความหวัง ระดมความคิดเห็นของผู้สูงอายุเชมรมต้าเต๋อซิ่นซี ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

		
ต้นไม้ความหวังกลุ่มที่ 1	**ต้นไม้ความหวังกลุ่มที่ 2**	**ต้นไม้ความหวังกลุ่มที่ 3**
ปัญหาสำคัญของชมรมคือการตลาด คือไม่รู้จะขายใครมีไอเดียอยากทำหลายอย่าง แต่ไม่รู้ว่าอะไรขายได้ ทำอะไรอยากให้มีคนซื้อ ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องมาช่วยเหลือ -	*อัตลักษณ์วิถีมอญมีเสน่ห์ น่าสนใจ การออกแบบผลิตภัณฑ์ชิ้นต่อไปควรเน้นให้สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวันร่วมสมัย และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม -*	*อยากให้มีการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อสร้างรายได้ มีกิจกรรม เย็บ ปัก ถัก ร้อย สามารถนำกลับไปทำที่บ้านได้ ทำให้ใช้เวลาอย่างมีประโยชน์มากขึ้น –*

ตารางที่ 4 ผลการสัมภาษณ์เพื่อการดำเนินงานในอนาคต

ภาพที่ 11 ตัวแทนผู้สูงอายุเชมรมต้าเต๋อซิ่นซีร่วมกิจกรรมต้นไม้ความหวัง

นอกจากกิจกรรม ระดมความคิดเห็น - ต้นไม้ความหวังชมรมผู้สูงอายุเต้าเต๋อซิ่นซี เพื่อให้สามารถประเมินประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation) ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้ดำเนินการสำรวจแบบสอบถาม 50 ชุด โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

หัวข้อการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	5	
<u>การดำเนินงานในอนาคต</u>						
(1) การผลิต “เสื้อวิถีมอญ” จำหน่ายต่อไปในอนาคต	0	0	11	18	21	4.20
(2) ผลักดัน “เสื้อวิถีมอญ” ให้เป็นที่ยอมรับเป็นผลิตภัณฑ์บางขุนเทียน	0	0	18	13	19	4.02
(3) ชมรมสามารถหาพัฒนาอาชีพเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ได้	0	2	10	18	20	4.12
(4) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่สามารถนำไปขายได้จริงในชุมชน	0	2	16	18	14	4.06
						4.10

ตารางที่ 5 ผลการประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation)

การประเมินหลังดำเนินโครงการ (Ex-post Evaluation) ทำให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มการดำเนินงานการผลิต ผลงานเสื้อวิถีมอญ ในภาพที่ 7 พบว่า หัวข้อ การผลิตผลิตภัณฑ์จำหน่ายต่อไปมีแนวโน้มมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.20 รองลงมาประเด็นผู้สูงอายุชมรมเต้าเต๋อซิ่นซีสามารถพัฒนาอาชีพเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ได้คะแนนเฉลี่ย 4.06 อันดับที่ 3 คือแนวโน้มการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใหม่สามารถนำไปขายได้จริงในชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.16 และอันดับสุดท้ายคือการผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับเป็นสินค้าประจำเขตบางขุนเทียนคะแนนเฉลี่ย 4.02 จากการสรุปผลการประเมินครั้งนี้ เพื่อเป็นการต่อยอดโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานราก

ภาพที่ 12 ผลงานเสื้อวิถีมอญ
(ภาพบน) เสื้อวิถีมอญ ด้านหน้า
(ภาพล่าง) เสื้อวิถีมอญ ด้านหลัง

หลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ให้มีความยั่งยืน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามจะดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต่อชิ่นซีจากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญในปีการศึกษา 2566

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเพื่อเสริมรายได้ผู้สูงอายุชมรมเต้าเต่อชิ่นซี: โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิด ด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ 3 ประการดังนี้

(1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต่อชิ่นซี จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ พบว่า ผ้าสไบมอญ สามารถแสดงอัตลักษณ์ความเป็นมอญอย่างชัดเจนโดยเฉพาะผ้าสไบมอญแบบปัก เนื่องจากคนไทยเชื้อสายมอญ มีความผูกพันและให้ความสำคัญกับการใช้ผ้าสไบทั้งหญิง และชาย เมื่อเข้าวัดหรือกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับวัดและพระ จะต้องมีผ้าพาดไหล่ติดตัวเสมอ ในวัฒนธรรมของคนมอญมีการใช้ผ้าสไบหลายประเภท จึงดำเนินการลดทอนลวดลายเพื่อมาเป็นลานสกรีนเสื้อยืด แต่ยังคงเอกลักษณ์การปักด้วยฝีมือผู้สูงอายุไว้ โดยเลือกใช้ลวดลายดอกไม้แบบ “ดาวล้อมเดือน” เพราะไม่เพียงแต่มีความง่าย และไม่ซับซ้อน เหมาะสำหรับการเริ่มต้นปักผ้าสำหรับผู้สูงอายุแล้ว ยังเป็นลวดลายที่แสดงอัตลักษณ์มอญได้อย่างเด่นชัด

(2) การศึกษาปัญหาอุปสรรคและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ชมรมผู้สูงอายุเต้าเต่อชิ่นซี จากอัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ พบว่าว่าผู้สูงอายุแสดงความพึงพอใจผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์เสื้อวิถีมอญเพราะเป็นไปตามความต้องการของชมรมผู้สูงอายุมาก สามารถดึงดูดสายตาให้เกิดความสนใจ และมีสื่อโฆษณาที่มีความสวยงาม น่าตัดสินใจซื้อ โดยการดำเนินการครั้งนี้ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมต่อโครงกาในการกำหนดราคา ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปแก้ไข และภูมิใจในรายได้จากการผลิต “เสื้อวิถีมอญ”

(3) การศึกษาแนวโน้มการผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับในฐานะผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ พบว่า ผู้สูงอายุเต้าเต่อชิ่นซีต้องการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายต่อไป โดยผู้สูงอายุมีขีดความสามารถพัฒนาอาชีพเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีแรงผลักดันต้องการมีอาชีพ มีรายได้ อยากผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปขายได้จริงในชุมชน และต้องการผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับเป็นสินค้าประจำเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ความต้องการของผู้สูงอายุที่ต้องการปัจจัยการผลิต เช่น ด้ายทอผ้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องจัดหาเพื่อทำผลิตภัณฑ์ของตนเองหรือของกลุ่มอยู่แล้ว ซึ่งจะไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการพัฒนา เพราะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามโครงการ เป็นการนำสิ่งที่ผู้สูงอายุมีอยู่แล้ว มาปรับเปลี่ยนรูปแบบ เพื่อสร้างชิ้นงานใหม่เป็นผลิตภัณฑ์ โดยต้องคำนึงถึงต้นทุน ซึ่งผู้สูงอายุบางคนไม่เข้าใจรูปแบบของโครงการนี้ บางคนยังเข้าใจว่าจะมีเงินสนับสนุนให้ด้วย เมื่อผู้ประเมินได้สัมภาษณ์พูดคุยก็บอกเพียงแต่ว่าให้ทางโครงการเอาเงินมาให้ แล้วเค้าจะเอาไปพัฒนาเอง และเมื่อถามต่อว่าพัฒนาอย่างไร ก็ได้รับคำตอบว่าไปซื้อของที่ต้องการมาทำหรือไม่ก็จ้างคนมาช่วย ควรมีการชี้แจงความเข้าใจโครงการต่อผู้สูงอายุก่อนการเริ่มต้นโครงการ เพื่อแก้ปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้สูงอายุ และทำให้การทำงานของแต่ละฝ่ายเข้าใจตรงกัน ปัญหาผู้สูงอายุไม่ทราบว่าตนเองต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์อะไร บางคนแจ้งกับทีมเก็บข้อมูลว่าเอาแบบเดิมที่มี เช่น ถุงกระดาษเปล่า ๆ ไม่ต้องสกรีนอะไร เพราะถ้าใช้หมดแล้วจะได้หาซื้อได้เอง หรือบางคนมีตราผลิตภัณฑ์เดิมอยู่แล้ว ไม่ต้องการรูปแบบใหม่เพราะกลัวผิดลิขสิทธิ์ หรือยังมีสัญลักษณ์ต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เคยสนับสนุนคิดอยู่ที่บรรจุภัณฑ์ ก็ต้องการให้มีทุกสัญลักษณ์อยู่ครบ ซึ่งทำให้ทีมออกแบบทำงานได้ยาก เพราะของเดิมที่มีแก้ไขไม่ได้ หากปรับรูปแบบการลงพื้นที่ให้ทีมออกแบบลงพื้นที่พร้อมทีมเก็บข้อมูล จะทำให้เกิดการเจรจารูปแบบของสิ่งที่ต้องการพัฒนาตั้งแต่แรก และได้เห็นร่างต้นแบบชิ้นงานตั้งแต่พูดคุยครั้งแรก แต่ทั้งนี้ต้องมีระยะเวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย ปัญหาด้านการตลาดที่ผู้สูงอายุบางคนยังไม่รู้ว่าจะขายของฝากผลิตภัณฑ์ที่ไหน อย่างไร และยังต้องการให้หน่วยงานทางการช่วยเหลือ และหาตลาดเพื่อวางสินค้า ในช่วงการวางแผนการอนุมัติเริ่มต้นโครงการ ควรมีแผนการตลาดให้ผู้สูงอายุด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุมั่นใจว่าสินค้าของตนเองจะขายได้ เพราะไม่เช่นนั้นเมื่อผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโครงการหมดลง ผู้สูงอายุบางรายอาจจะไม่ผลิตต่อ ทำให้ไม่เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ

(1) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สูงอายุ จากการตอบแบบสอบถามของผู้สูงอายุ ได้มีการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้ (1) ต้องการมีการฝึกสอนรูปแบบของผลิตภัณฑ์อื่น ๆ การสอนอาชีพให้ ควรมีคำแนะนำการจัดทำสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ (2) อยากให้มีการจัดอบรมทุก 3 เดือน เพื่อกระตุ้นผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นไป (3) ขอให้มีอาจารย์ลงไปแนะนำการ เย็บ ปัก ถัก ร้อย ที่จะนำมาจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ (4) อยากให้ทีมคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามติดตามชมรม ขอให้

ดูแลตลอดไป (5) ในการออกแบบเมื่อเสร็จสิ้นแล้ว ควรให้ไฟล์ต้นแบบ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถจัดซื้อหรือสั่งทำได้เมื่อหมดไป และเพื่อความต่อเนื่อง (6) ของบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อวัตถุดิบปัจจัยการผลิต เช่น อุปกรณ์ที่เป็น สะดึง ด้ายปักผ้า (7) อยากให้หาตลาดให้ ทางคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามควรมีส่วนร่วมเสนอแนะสินค้าให้ขายออก (8) อยากให้มีโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทุก ๆ ปี (9) เป็นโครงการที่ดีควรจัดให้มีการอบรมไปเรื่อย ๆ เพื่อกระตุ้นให้มีความรู้ความสามารถไปปรับใช้ในชุมชน ทั้งนี้ผู้สูงอายุได้ให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นโอกาสที่มีประโยชน์มาก จะพัฒนาผลงาน ผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น และมีความสวยงามขึ้น และขอขอบคุณหน่วยงานทุกหน่วยที่สนับสนุนโครงการนี้

(2) ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ พบว่าการทำงานของทีมเก็บข้อมูลภาคสนามจะได้ข้อมูลมาค่อนข้างละเอียด แต่การที่ทีมนักออกแบบไม่เห็นผลิตภัณฑ์จริงที่จะนำมาพัฒนาทำให้การออกแบบทำได้ช้าลง เพราะจะต้องจินตนาการลักษณะชิ้นงานตามข้อมูลที่อยู่ในกระดาษ ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การทำงานของทีมนักออกแบบทำได้ละเอียดขึ้น ควรจัดให้นักออกแบบลงพื้นที่ร่วมกับทีมเก็บข้อมูลอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นการร่างต้นแบบชิ้นงาน (Prototype) ตั้งแต่พูดคุยกับผู้สูงอายุ เพื่อยืนยันความต้องการก่อน แล้วจึงนำร่างต้นแบบมาต่อเติมรายละเอียดให้สมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการเข้าประชุมระหว่างทีมเก็บข้อมูลและทีมนักออกแบบ แต่ทั้งนี้ระยะเวลาในการทำงานต้องมีมากกว่าเดิม เพราะแม้ขั้นตอนจะลดลง แต่ระยะเวลาการลงพื้นที่และการพูดคุยกับผู้สูงอายุจะใช้ระยะเวลานานขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จิรันดร วิกสูงเนิน. (2553). *ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการจัดการโครงการและการประเมินโครงการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ธวัช ราษฎร์โยธา. (2565). การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี. *วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 2* (2) กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

เอกรินทร์ พึ่งประชา. (2545). *พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน พื้นที่ที่ถูกต่อรองบนความขัดแย้ง กรณีศึกษาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมอญบางกระดี่*. ภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.

ระบบออนไลน์

กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *รู้จัก U2T โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล.* เข้าถึงจากhttps://www.u2t.ac.th

กรมการจัดหางาน. (2557). *ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ.* เข้าถึงได้จาก www.doe.go.th/prd/vgnew/custom/param/site/132/cat/40/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/455#

สำนักเขตบางขุนเทียน. (2566) *เขตบางขุนเทียน.* เข้าถึงได้จาก https://webportal.bangkok.go.th/bangkhunthian /index

Teacher Nu. (2560) หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์. เข้าถึงได้จาก https://www.teachernu.com/2018/12/20/15/00/28/35/